

APOSTOLSTWO NAŚLADOWCÓW ŚW. FRANCISZKA W ŚWIETLE KONSTYTUCJI ZAKONU BRACI MNIEJSZYCH KONWENTUALNYCH

Apostolstwo (gr. *apostello* – posyłam, *apostolos* – posłany, *apostole* – posłannictwo) jako rzeczywistość złożona i różnorodna, nie doczekało się adekwatnego i wyczerpującego określenia. W *Dekrecie o apostołstwie świeckich* Soboru Watykańskiego II znajdujemy następujący jego opis: „Kościół powstał po to, by poprzez rozszerzanie królestwa Chrystusa po całej ziemi ku chwale Boga Ojca uczynić wszystkich ludzi uczestnikami zbawczego odkupienia i by przez nich cały świat rzeczywiście został skierowany ku Chrystusowi. Każda bowiem działalność Mistycznego Ciała zwrócona ku temu celowi nazywa się apostołstwem, które Kościół wypełnia poprzez wszystkie swoje członki, jednakże różnymi sposobami. Powołanie chrześcijańskie ze swej natury jest bowiem również powołaniem do apostołstwa” (DA 2). *Katechizm Kościoła Katolickiego* podejmuje próbę bardziej zwięzłego określenia apostołstwa, które rozumie jako „wszelką działalność Ciała Mistycznego na rzecz rozszerzania się Królestwa Chrystusa po całej ziemi” (nr 863). Według E. Weron określenia te wydają się sprowadzać apostołstwo wyłącznie do działalności, dlatego wspomniany autor proponuje szerszą definicję apostołstwa rozumianego jako uczestnictwo w zbawczym posłannictwie Chrystusa, dokonującym się przez udział w Jego kapłańskim, prorockim i królewskim urzędzie, w zjednoczeniu z Chrystusem przez wiarę i miłość, mające na celu szerzenie królestwa Bożego¹.

¹ E. Weron, *Apostolstwo*, [w:] R. Kamiński, W. Przygoda, M. Fiałkowski [red.], *Leksykon teologii pastoralnej*, Lublin 2006, ss. 61–64.

W Kościele wyróżnia się cztery formy apostołstwa: apostołstwo wspólne, apostołstwo hierarchiczne, apostołstwo ludzi świeckich i apostołstwo zakonne². Apostołstwo wspólne wszystkich członków Kościoła wynika z sakramentów wtajemniczenia chrześcijańskiego: chrztu, bierzmowania i Eucharystii. Można je nazwać apostołstwem podstawowym, ponieważ na nim opierają się inne formy apostołstwa³. Apostołstwo hierarchiczne (urzędowe, ministerialne) wypływa z przyjęcia sakramentu kapłaństwa i jest realizowane przez urzędowych przedstawicieli władzy kościelnej⁴. Apostołstwo ludzi świeckich ma swoją podstawę w apostołstwie wspólnym, a więc w sakramentach wtajemniczenia oraz w pozostałych sakramentach, a zwłaszcza w sakramencie małżeństwa. Występuje ono w dwóch formach: apostołstwo własne, wynikające bezpośrednio z powołania świeckich do działalności w świecie, oraz apostołstwo pomocnicze, realizowane w ramach bezpośredniej pomocy okazywanej apostołstwu hierarchii⁵. Apostołstwo zakonne (życia konsekrowanego) ma swoją podstawę w profesji rad ewangelicznych i jest realizacją specyficznego powołania osób należących do instytutów życia konsekrowanego i stowarzyszeń życia apostołskiego⁶.

Biorąc pod uwagę rolę i znaczenie apostołstwa w Kościele wydaje się słusznym postawić pytanie: jaki model apostołstwa wyznaczają naśladowcom św. Franciszka Konstytucje Zakonu Braci Mniejszych Konwentualnych, będące swoistym kodeksem ich życia? Jest to ważne pytanie, gdyż Konstytucje i Reguła zawierają całokształt zasad, według których powinno rozwijać się ich naśladowanie Chrystusa w duchu św. Franciszka⁷. W naszych rozważaniach odwołujemy się do *Konstytucji Braci Mniejszych Konwentualnych*, uchwalonych przez Kapitułę Generalną w Asyżu w 1984 r., a zatwierdzonych przez Kongregację ds. Instytutów Życia Konsekrowanego i Stowarzyszeń Życia Apostołskiego w Rzymie 2 października 1984 r. Konstytucje zostały ogłoszone przez Generała Zakonu o. Lafranco M. Serriniego 4 października 1984 r. i obowiązują od 25 marca 1985 r.⁸ Prace nad

² Zob. hasło: *Apostolat*, [w:] F. Gryglewicz, R. Łukaszczyk, Z. Sułowski [red.], *Encyklopedia katolicka*, t. 1, Lublin 1995, kol. 797–810.

³ Zob. E. Weron, *Apostolstwo katolickie. Zarys teologii apostołstwa*, Poznań 1987, ss. 95–111.

⁴ Zob. M. Kalinowski, *Realizacja apostołatu hierarchicznego*, [w:] R. Kamiński [red.], *Teologia pastoralna*, t. 1, *Teologia pastoralna fundamentalna*, Lublin 2000, ss. 345–367.

⁵ Zob. E. Weron, *Laikat i apostołstwo. Zarys teologii laikatu i apostołstwa ludzi świeckich*, Poznań 1999², ss. 98–105.

⁶ W. Przygoda, *Apostolstwo instytutów życia konsekrowanego*, [w:] *Teologia pastoralna*, t. 1, ss. 383–392.

⁷ List o. Lafranco M. Serriniego, Generała Zakonu, [w:] *Reguła i Konstytucje Zakonu Braci Mniejszych Konwentualnych*, Niepokalanów 1986, s. 9.

⁸ *Konstytucje Zakonu Braci Mniejszych Konwentualnych Świętego Ojca Franciszka*, przekł. W. Zmarz, [w:] *Reguła i Konstytucje Zakonu Braci Mniejszych Konwentualnych*, Niepokalanów 1986, ss. 27–133 [dalej = *Konstytucje*].

nowymi Konstytucjami trwały 15 lat i podyktowane były wskazaniem Soboru Watykańskiego II oraz zmianami jakie zaszły we współczesnym świecie. Wszystko to wymagało ponownego przemyślenia charyzmatu franciszkańskiego oraz przygotowania norm, przystosowanych do dawania franciszkańskiego świadectwa w nowych warunkach.

Poszukując odpowiedzi na postawione wyżej pytanie skupimy się na najważniejszych formach apostolstwa, podejmowanych przez instytuty życia konsekrowanego i stowarzyszenia życia apostolskiego, czyli na apostolskim świadectwie życia, apostolstwie własnym instytutu życia konsekrowanego oraz apostolstwie zleconym przez hierarchię⁹. W naszych rozważaniach ograniczymy się do V części *Konstytucji Braci Mniejszych Konwentualnych* noszącej tytuł: *Życie apostolskie braci*, która składa się z *Wprowadzenia duchowego* i czterech rozdziałów (nr 120–154).

1. Apostolstwo przez świadectwo życia

Spośród form apostolstwa instytutów życia konsekrowanego na pierwszym miejscu stawia się świadectwo życia. Jest to forma wspólna wszystkim instytutom życia konsekrowanego. Całe życie konsekrowane instytutów posiada jedyną w swoim rodzaju zbiorową wymowę świadectwa o Jezusie Chrystusie, które bywa nazywane „apostolstwem znaku” (KK 44), „apostolstwem miłości” (DZ 6) lub „apostolstwem przykładu” (VC 82). Kodeks Prawa Kanonicznego z 1983 r. jednoznacznie stwierdza, że apostolstwo wszystkich zakonników polega na świadectwie ich życia konsekrowanego (kan. 673)¹⁰.

Apostolstwo świadectwa życia opiera się na profesji rad ewangelicznych, dzięki którym naśladowcy św. Franciszka poświęcają wszystkie swoje siły na rzecz ukazania światu ewangelicznego orędzia Jezusa Chrystusa. *Konstytucje Braci Mniejszych Konwentualnych* prowadzenie życia ewangelicznego pośród ludzi nazywają główną formą apostolstwa franciszkanów¹¹. Zatem cały styl życia, głoszone słowa i podejmowane działania muszą wynikać z Ewangelii Jezusa Chrystusa, co pozwala na przepajanie jej duchem świata, w którym żyją i do którego posłani są naśladowcy św. Franciszka.

Wprowadzenie duchowe do piątego rozdziału *Konstytucji Braci Mniejszych Konwentualnych* pt. *Życie apostolskie braci* rozpoczyna rozważanie o pracy.

⁹ W. Przygoda, *Apostolstwo osób konsekrowanych*, [w:] *Leksykon teologii pastoralnej*, ss. 67–70; R. Niparko, Z. Sułowska, *Apostolat zakonów*, [w:] *Encyklopedia katolicka*, kol. 808–809.

¹⁰ E. Weron, *Apostolstwo katolickie*, ss. 153–154; W. Przygoda, *Apostolstwo osób konsekrowanych*, ss. 68–69.

¹¹ *Konstytucje* nr 121 § 2.

Św. Franciszek uważał zdolność do pracy za znak powołania i pracę nazywał łaską. Sam pracował i zalecał pracę swoim braciom¹². Sama praca, a także jej styl stanowi wyraz apostołskiego świadectwa franciszkanów. Omawiane Konstytucje podkreślają, że praca podejmowana przez naśladowców św. Franciszka ma być naznaczona autentycznym braterstwem i powinna wyrażać franciszkańską *minoritas*. Praca, podejmowana z pogodnym usposobieniem, w duchu służby Kościołowi i pomocy ludziom, ma być wykonywana przy wykorzystaniu środków ubogich i przy zastosowaniu prostych metod, unikając kierowania się motywami zysku¹³.

Za św. Franciszkiem Konstytucje podkreślają, że franciszkanie mają tak pracować, aby nie gasić ducha modlitwy i pobożności (2Reg 5, 2). Modlitwa ma priorytetowe znaczenie dla naśladowców św. Franciszka, a modląc się gorliwie, mogą swoją pracę uświęcić i uczynić skuteczniejszą¹⁴. Apostolat, które urzeczywistnia się przez modlitwę, należy traktować jako szczególnie ważny element świadectwa ich życia.

Konstytucje Braci Mniejszych Konwentualnych podkreślają znaczenie i siłę świadectwa życia franciszkańskiego. Szczególnego wyrazu nabiera ono w misyjnej działalności naśladowców św. Franciszka¹⁵. Święty z Asyżu proponował udającym się na misje, aby apostołowali przykładem życia. Chodziło mu o to, by nie wdawali się w kłótnie i spory, lecz byli poddani wszelkiemu ludzkiemu stworzeniu ze względu na Boga i otwarcie przyznawali się, że są chrześcijanami (1Reg 16, 6). W takim ujęciu świadek Chrystusa nie stara się walczyć, sądzić innych i polemizować ze wszystkimi, lecz pokazać własnym życiem, kim jest dla niego Jezus Chrystus, w którego uwierzył¹⁶.

2. Apostolstwo własne

Apostolstwo własne instytutów życia konsekrowanego wynika z charyzmatu założyciela instytutu oraz ukształtowanego przez ten charyzmat duchowego dziedzictwa każdego instytutu (zob. VC 36). Charyzmat założyciela i jego kontynuacja w historii decyduje często o kierunkach, metodach i formach działalności apostołskiej. Wpływ na nie mają także konkretne potrzeby Kościołów lokalnych

¹² *Testament*, nr 20–22. *Konstytucje. Wprowadzenie duchowe*, s. 93; zob. szerzej P. Bertinato, *Praca*. [w:] *Leksykon duchowości franciszkańskiej*, Kraków-Warszawa 2006, kol. 1349–1360; D. Flood, *Praca – aspekt społeczno-ekonomiczny*. [w:] *Leksykon duchowości franciszkańskiej*, kol. 1361–1372.

¹³ *Konstytucje* nr 122 § 1–2.

¹⁴ *Konstytucje* nr 123 § 1.

¹⁵ *Konstytucje* nr 152 § 1.

¹⁶ A. Guryn, *Franciszek z Asyżu w XX wieku*. „Więź” 19(1976), nr 2, ss. 13–14.

oraz trafne rozpoznawanie znaków czasu. Stąd każdy instytut życia konsekrowanego ma swoją specyfikę oraz własne metody i formy działalności¹⁷.

Konstytucje Braci Mniejszych Konwentualnych zalecają naśladowcom św. Franciszka różnorodne formy działania apostolskiego, które wyrażają się przez pracę duszpasterską, umysłową i fizyczną. Apostolstwo franciszkanów winno charakteryzować się otwartością na nowe formy działalności i odważnym poszukiwaniem nowych, bardziej skutecznych środków wyrazu. Równocześnie mocno podkreśla się wybieranie takich działań apostolskich, które lepiej służą Kościołowi w danym momencie dziejów i są bardziej adekwatne do potrzeb i oczekiwań konkretnych grup społecznych. Stawia to przed naśladowcami św. Franciszka postulat poznawania środowiska ludzi, wśród których przebywają i którym służą¹⁸.

Konstytucje podkreślają, że franciszkanie przez głoszenie Ewangelii mają prowadzić ludzi do zjednoczenia z Chrystusem¹⁹. Przepowiadanie Słowa Bożego stanowi jedno z istotnych sposobów apostolstwa franciszkańskiego. Święty z Asyżu wraz z pierwszymi naśladowcami, na wzór uczniów Chrystusa głosił Dobrą Nowinę o zbawieniu, przemierzając miasta i wioski. Przepowiadanie, karmione Pismem Świętym, ma i dziś budzić wiarę u niewierzących, zaś wierzących umacniać. Według omawianych Konstytucji głoszenie Słowa Bożego przez naśladowców św. Franciszka ma łączyć w sobie odwieczną prawdę Ewangelii z konkretnymi warunkami życia, wykorzystując nowoczesne i skuteczne metody przepowiadania. Szczególny akcent w przepowiadaniu franciszkanie winni położyć na zgłębianie tajemnic Chrystusa, wezwanie do pokuty i nawrócenia oraz zwiastowanie pokoju²⁰.

Sprawowanie i udział w Eucharystii Konstytucje nazywają głównym i szczególnym *czynem apostolskim*²¹. Zalecają ponadto, aby Eucharystię, inne sakramenty oraz wszystkie kościelne posługi i dzieła apostolskie sprawować gorliwie, szerząc wśród wiernych życie sakramentalne i życie modlitwy, zwłaszcza liturgicznej. Franciszkanie, naśladowując swojego Patriarchę, który czynił i głosił pokutę, ze szczególną gorliwością powinni celebrować sakrament pojednania, biorąc pod uwagę grzeszną naturę człowieka i ogrom Bożego miłosierdzia. Ta gorliwość w sprawowaniu Eucharystii i sakramentu pokuty winna być szczególnie widoczna wobec tych, którzy odeszli od Chrystusa, a także wobec tych, którzy potrzebują szczególnego wsparcia, np. chorzy i konający²².

¹⁷ W. Przygoda, *Apostolstwo instytutów życia konsekrowanego*, ss. 388–389.

¹⁸ *Konstytucje* nr 125.

¹⁹ *Konstytucje* nr 126 § 1.

²⁰ *Konstytucje* nr 126 § 3; nr 128 § 1–3; zob. K. Synowczyk, *Apostolstwo w duchu św. Franciszka*, „*Studia Franciszkańskie*” 4(1991), ss. 190–192; 193–194.

²¹ *Konstytucje* nr 129 § 1.

²² *Konstytucje* nr 129 § 2–3; nr 130; zob. A. Karus, *Der Begriff des franziskanischen Apostolates*, „*Laurentianum*” 13(1972), ss. 327–328.

J. Le Goff twierdzi, że działalność franciszkanów przyczyniła się do awansu świeckich wewnątrz chrześcijaństwa²³. W tym duchu *Konstytucje Braci Mniejszych Konwentualnych*, opierając się na nauczaniu Soboru Watykańskiego II, zwracają uwagę na konieczność uszanowania właściwego katolikom świeckim powołania i współpracy z nimi w działalności apostołskiej. Konstytucje przestrzegają, aby franciszkanie nie brali na siebie obowiązków, które swoim charakterem bardziej odpowiadają osobom świeckim²⁴. Promocji świeckich, a także krzewieniu duchowości franciszkańskiej służy Franciszkański Zakon Świeckich (FZŚ), którego propagowanie zalecają *Konstytucje Zakonu Braci Mniejszych*²⁵. Podobnie należy widzieć Rycerstwo Niepokalanej (MI), będące razem z FZŚ oryginalną formą apostołstwa własnego naśladowców św. Franciszka. Według omawianych Konstytucji Rycerstwo Niepokalanej *uchodzi za doskonałą formę ewangelicznego apostołstwa*²⁶.

W apostołstwie własnym naśladowców św. Franciszka ważne jest także zaangażowanie w ruch ekumeniczny. Franciszkanie, kierując się przykładem Serafickiego Ojca, który głosił pokój, powinni roztropnie i cierpliwie, zgodnie ze wskazaniami Kościoła dążyć do upragnionej jedności. Podobna postawa otwarcia i życzliwości powinna ich cechować w stosunkach z niechrześcijanami²⁷. Nie może także w działalności apostołskiej naśladowców św. Franciszka zabraknąć zaangażowania w rozwiązywanie problemów społecznych i ekonomicznych współczesnego świata, z czym łączy się aktywność w szeroko pojętej działalności charytatywnej²⁸.

Kolejnym elementem apostołstwa własnego naśladowców św. Franciszka według *Konstytucji Braci Mniejszych Konwentualnych* jest działalność i badania naukowe, zwłaszcza w zakresie życia i doktryny franciszkańskiej²⁹. Omawiane Konstytucje zachęcają, aby wyniki tych badań ogłaszać za pomocą środków społecznego komunikowania. Ponadto studiowanie i pracę wykładowcy na wyższych uczelniach należy traktować jako okazję do składania świadectwa życia franciszkańskiego. Konstytucje zachęcają franciszkanów, którzy posiadają odpowiednie kwalifikacje, do apostołskiej aktywności w zakresie wychowywania i nauczania w rozmaitych instytucjach kształceniowo-wychowawczych³⁰.

²³ J. Le Goff, *Święty Franciszek z Asyżu*, Warszawa 2001, s. 161.

²⁴ *Konstytucje* nr 133 § 1.

²⁵ *Konstytucje* nr 133 § 2.

²⁶ *Konstytucje* nr 133 § 3.

²⁷ *Konstytucje* nr 134–135.

²⁸ *Konstytucje* nr 136.

²⁹ *Konstytucje* nr 137 § 1; zob. G. Iammarrone, *Franciszkanizm konwentualny w przeszłości zakorzenionej w teraźniejszości*, [w:] *Jaki franciszkanizm konwentualny na początku trzeciego tysiąclecia?*, ss. 103–104.

³⁰ *Konstytucje* nr 137 § 2; nr 138.

Apostolstwo naśladowców św. Franciszka w świetle Konstytucji Zakonu...

Św. Franciszek z Asyżu jako pierwszy spośród założycieli zakonów włączył do swojej *Reguły* rozdział o wyprawach misyjnych do krajów, zamieszkiwanych przez pogan (zob. 1Reg rozdz. 16; 2Reg rozdz. V)³¹. Nie dziwi zatem fakt, że w części piątej Konstytucji pt. *Życie apostołskie braci* cały rozdział IV poświęcony został działalności misyjnej. Apostolstwo misyjne jawi się tutaj jako szczególne zadanie naśladowców św. Franciszka. Tę działalność winni oni popierać i rozszerzać nie tylko wśród narodów i krajów, które ogólnie nazywa się misyjnymi, ale także w Kościołach dawniej założonych, które są w stanie pewnego regresu, osłabienia lub niedorozwoju³². Apostolstwo to wiąże się z popieraniem i rozwijaniem ducha misyjnego, wyrażającego się modlitwą i ofiarnością na rzecz misji oraz wyrabianiem poczucia odpowiedzialności. Naśladowcy św. Franciszka udający się na misje winni otrzymać odpowiednią formację, która umożliwi im głoszenie Ewangelii słowem i czynem, z uwzględnieniem specyfiki środowiska społeczno-kulturowego, w którym podejmują swoją działalność³³.

Ważnym elementem apostolstwa własnego naśladowców św. Franciszka w świetle *Konstytucji Braci Mniejszych Konwentualnych* jest podejmowanie wszystkich dzieł w duchu braterskiej zgody. Apostolstwo to, dobrze zorganizowane, powinno być wykonywane w miarę możliwości zespołowo. Chodzi tutaj o siłę świadectwa, jaką daje jedność i braterska wspólnota naśladowców św. Franciszka³⁴.

3. Apostolstwo hierarchiczne

Trzecią formą apostolstwa, podejmowanego przez instytuty życia konsekrowanego jest apostolstwo zlecone przez hierarchię. Opiera się ono na zleceniu wydanym przez kompetentną władzę kościelną, w oparciu o które zakony wykonują określone zadania. Dotyczy to zwłaszcza diecezji, gdzie biskup jest odpowiedzialny za całość apostolstwa i często powierza określoną działalność zakonnikom. Apostolstwo zlecone przez hierarchię musi przestrzegać zasady, że w sprawach dotyczących apostolstwa w diecezjach, zakonnicy podlegają jurysdykcji biskupów (zob. DB 35). Sobór Watykański II zaleca ścisłą współpracę przełożonych zakonnych z biskupami i zachęca do tej współpracy w dziedzinie apostolstwa³⁵.

³¹ Zob. L. Iriarte, *Powołanie franciszkańskie. Synteza ideałów św. Franciszka i św. Klary*, Kraków 1999, ss. 299–307.

³² *Konstytucje* nr 148 § 2.

³³ *Konstytucje* nr 149, 151, 152; zob. Y. Spiteris, *Św. Franciszek z Asyżu w dialogu z kulturami*, [w:] E. Marazzi [red.], *Jaki franciszkanizm konwentualny na początku trzeciego tysiąclecia?*, Rzym 2001, ss. 27–36.

³⁴ *Konstytucje* nr 124.

³⁵ E. Weron, *Apostolstwo katolickie*, ss. 155–156.

Konstytucje Braci Mniejszych Konwentualnych podkreślają, że naśladowcy św. Franciszka będący kapłanami „winni pamiętać, że są skrzętnymi współpracownikami stanu biskupiego, zaś bracia zakonni, należący również ze szczególnej racji do rodziny diecezjalnej, powinni świadczyć wielką pomoc świętej hierarchii”³⁶. Apostolstwo podejmowane przez naśladowców św. Franciszka wykonywane jest w Kościele rządzonym z woli Chrystusa przez hierarchię, dlatego ze względu na dobro Kościoła konieczne jest uzgadnianie i współpraca zakonników z hierarchią³⁷.

Na apostolstwo zlecone przez hierarchię *Konstytucje Braci Mniejszych Konwentualnych* wskazują przy omawianiu zagadnień, związanych z prowadzeniem parafii przez naśladowców św. Franciszka. Ze względu na dobro wierzących mogą oni podejmować się prowadzenia parafii, nawet czasowo, pod warunkiem, że życiem i pracą będą mogli dawać franciszkańskie świadectwo oraz będą mogli pogodzić życie apostołskie w parafii z praktykami życia klasztorного. Wiąże się to z koniecznością przyjmowania tylko takich parafii, w których istnieje możliwość utworzenia zakonnej wspólnoty³⁸.

Omawiane Konstytucje podkreślają, że przy przejmowaniu parafii konieczne jest zawarcie umowy między prowincjałem a ordynariuszem miejsca, w której należy określić wszystkie warunki prowadzenia parafii. Prowadzący parafię podlegają zgodnie z prawem kościelnym jurysdykcji biskupa w tym, co dotyczy obowiązków pasterskich i opieki nad wiernymi. W posłudze parafialnej powinni również dostosować się do zarządzeń diecezjalnych i regionalnych oraz do wskazań Konferencji Episkopatu³⁹.

W wypełnianiu apostolstwa zleconego przez hierarchię naśladowcy św. Franciszka winni kierować się duchem własnego zakonu. Także i w takiej posłudze widoczne powinny być franciszkańskie braterstwo i jedność, oparcie się na autentycznej wspólnocie i życie według *Reguły* św. Franciszka z Asyżu.

* * *

Naśladowcy św. Franciszka mają dołożyć wszelkich starań, aby wszystkich ludzi doprowadzić do Chrystusa. Według *Konstytucji Zakonu Braci Mniejszych Konwentualnych* ich życie apostołskie koncentruje się na tym samym celu, jaki

³⁶ *Konstytucje* nr 131.

³⁷ Zob. E. Weron, *Apostolstwo katolickie*, s. 155.

³⁸ *Konstytucje* nr 132.

³⁹ *Konstytucje* nr 146, 147.

Apostolstwo naśladowców św. Franciszka w świetle Konstytucji Zakonu...

ma do wypełnienia Kościoła. Za św. Franciszkiem z Asyżu udział w posłannictwie Kościoła poprzez działalność apostołską wyraża się zarówno poprzez życie zakonne, przepełnione duchem apostołskim, jak i przez rozmaite działania, które winny być nacechowane duchem zakonnym⁴⁰. Apostolstwo jawi się zatem jako istotny element franciszkańskiego powołania. Nie jest więc rzeczą drugorzędną, przypadkiem, czy działaniem, które można podjąć, jeśli ma się czas, ale podstawowym wymaganieniem powołania zakonnego⁴¹. Wizja apostołstwa naśladowców św. Franciszka ukazana w *Konstytucjach Braci Mniejszych Konwentualnych*, opiera się na przykładzie życia Biedaczyny z Asyżu i jest otwarta na wyzwania współczesnych czasów.

Zarysowane zaledwie najważniejsze kwestie, dotyczące apostołstwa naśladowców św. Franciszka, pozwalają stwierdzić, że w *Konstytucjach* znajdujemy wyraźnie wyeksponowane elementy składające się na apostołstwo świadectwa życia, apostołstwo własne i apostołstwo zlecone przez hierarchię. Każda z omówionych form apostołstwa domaga się osobnego, głębszego i obszerniejszego opracowania.

Na uwagę zasługują koncepcja apostołstwa własnego, zawarta w *Konstytucji Braci Mniejszych Konwentualnych*. W większości składają się na nią typowe działania apostołskie Kościoła, które nie wydają się niczym oryginalnym. Specyfika tych działań tkwi w rozłożeniu pewnych akcentów i stylu sprawowania typowych czynności w Kościele. W wielokształtnej duchowości franciszkańskiej, na której opiera się apostołstwo własne naśladowców św. Franciszka, trudno jest wskazać na charakterystyczne cechy, które odróżniają ją od innych duchowości istniejących w Kościele. Być może duchowość franciszkańska, będąca prostym sposobem życia według Ewangelii, tak mocno wniknęła w tkankę Kościoła i szeroko pojętej kultury, że trudno dzisiaj wyodrębnić jej oryginalne elementy.

Summary

Apostolate of the Followers of St. Francis in the Light of The Constitutions of the Order of Friars Minor Conventual

The apostolate is participation in the mission of the Savior which is carried out by sharing in the priestly, prophetic and royal office of Christ, in union with Him through faith and love in order to spread the kingdom of God. In the Church, there are four forms of apostolate: the communal apostolate, the hierarchical

⁴⁰ *Konstytucje* nr 120.

⁴¹ A. Karus, *Apostolische Berufung im Geist des hl. Franziskus*, „Laurentianum” 13(1972), s. 197.

apostolate, the lay apostolate and the apostolate of orders. This article presents the main forms of the apostolate of the orders, which are pointed out to the followers of St. Francis through the Constitutions of the Order of Friars Minor Conventual. The most important activities such as the witness of apostolic life, the proper apostolate of the Order of Friars Minor Conventual and the apostolate commissioned by the hierarchy of the Church are discussed here.